Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 74/2026 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- erityisasiantuntija Nea Brandt, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Laura Ruuskanen, työ- ja elinkeinoministeriö
- opetusneuvos Anssi Pirttijärvi, opetus- ja kulttuuriministeriö
- projektipäällikkö Emma Holsti, Suomen Kuntaliitto
- toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen, Kansalaisopistojen liitto KoL ry
- erityisasiantuntija Päivi Lyhykäinen, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
- puheenjohtaja Kyösti Nyyssölä, Suomen Kansanopistoyhdistys ry
- puheenjohtaja Björn Wallén, Vapaa Sivistystyö ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Helsingin poliisilaitos
- keskusrikospoliisi
- Poliisihallitus
- Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
- Opetushallitus
- Koulutuskuntayhtymä OSAO
- Axxell Utbildning Ab
- Careeria Oy
- Spring House Oy
- Aikuisopettajien liitto AKOL ry
- Bildningsalliansen rf
- Opintokeskukset ry
- Sivistysala ry

Valmis
5.0

- Suomen Kesäyliopistot ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (kotoutumislaki) ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia sekä eräitä muita lakeja. Esitys perustuu pääministeri Orpon hallitusohjelmakirjauksiin.

Kotoutumislaissa ehdotetaan säädettäväksi selkeämmin kokonaisuutena kotoutumisen yleiset tavoitteet sekä yksilöllisen kotoutumissuunnitelman ja kotoutumiskoulutuksen tavoitteet. Näissä kaikissa huomioidaan vahvemmin maahanmuuttajan oma vastuu kotoutumisestaan ja velvollisuus kotoutumisensa edistämiseen. Kotoutumisen tavoitteeksi asetetaan nykyistä selkeämmin työllistyminen, suomen tai ruotsin kielen oppiminen ja suomalaiseen yhteiskuntaan perehtyminen. Sivistysvaliokunta kannattaa sitä, että kotoutumisen ja kotoutumiskoulutuksen tavoitteita ja sisältöjä selkiytetään.

Asiantuntijalausunnossa todetun mukaisesti Suomessa tulee jatkossakin tarjota laadukkaita kotoutumispalveluja, sillä kotouttamisessa epäonnistuminen voi edesauttaa syrjäytymistä, rinnakkaisyhteiskuntien syntymistä ja pahimmillaan radikalisoitumista. Kotoutumisen velvoittavuuden todetaan asiantuntijalausunnossa edistävän myös tasa-arvoa, koska naisilla ja miehillä on yhtäläinen velvollisuus kotoutua. Tutkimusten mukaan erityisesti äitien luku- ja kirjoitustaito, kielenoppiminen ja työllistyminen edesauttavat myös heidän lastensa integroitumista yhteiskuntaan.

Esityksellä uudistetaan kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten muodostamaa kokonaisuutta ja järjestämisvastuita siten, että kotoutumiskoulutuksen järjestämisvastuu on jatkossa vain kuntien työvoimaviranomaisilla ja että koulutus järjestetään työvoimakoulutuksena. Esitys vahvistaa kuntien ja niiden muodostamien työllisyysalueiden mahdollisuuksia järjestää kotoutumiskoulutusta ja lukutaitokoulutusta sekä johtaa, ohjata ja kehittää kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten kokonaisuutta ja tätä kautta edistää tehokkaammin maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan tällä hetkellä voimassa oleva vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen ohjaus- ja valtionosuusjärjestelmä ehdotetaan purettavaksi lukuun ottamatta viittomakieliseen kotoutumiskoulutukseen kohdistuvaa rahoitusta. Kotoutumiskoulutuksen osalta rahoitus ehdotetaan poistettavaksi ja lukutaitokoulutuksen osalta siirrettäväksi valtiovarainministeriöön osaksi työvoimapalvelujen rahoitusta kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen.

Sivistysvaliokunta puoltaa kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten muodostaman kokonaisuuden yksinkertaistamista ja tehostamista. Muutos antaa työvoimaviranomaiselle mahdollisuuden hallinnoida ja luoda toimivia ja joustavia palvelupolkuja vastaamaan kotoutujien palvelutarpeita. Valiokunta katsoo, että kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen

järjestäminen jatkossa työvoimakoulutuksena sekä vastuun keskittäminen työvoimaviranomaiselle selkeyttävät järjestelmää ja vahvistavat koulutusten työelämälähtöisyyttä sekä kuntien kokonaisvastuuta.

Kotoutumiskoulutus ja lukutaitokoulutus

Asiantuntijalausunnoissa on tuotu esiin, että vapaalla sivistystyöllä on ollut merkittävä rooli kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämisessä. Esityksen osalta on nähty vaarana, että uudistus heikentää kotoutumiskoulutuksen laatua, sillä vapaan sivistystyön oppilaitoksissa on tehty pitkäjänteistä ja laadukasta työtä kotoutumiskoulutuksen järjestämisessä ja kehittämisessä. Monissa asiantuntijalausunnoissa on myös esitetty huoli monipuolisten koulutuspolkujen vaihtoehtojen supistumisesta sekä vapaan sivistystyön oppilaitosten aseman heikentymisestä ja pitkäaikaisen pedagogisen osaamisen hyödyntämättä jättämisestä kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen siirtyessä pääosin työvoimakoulutukseksi.

Asiantuntijakuulemisessa on toisaalta myös todettu, että työvoimakoulutuksena järjestettävä kotoutumiskoulutus on ollut huomattavasti yleisempi ja osallistujamääriltään laajempi kotoutumiskoulutuksen tuottamistapa kuin vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutus: vuonna 2024 työvoimakoulutuksena järjestettyyn kotoutumiskoulutukseen osallistui noin 18 500 henkilöä ja vapaan sivistystyön kotoutumissuunnitelman mukaisessa koulutuksessa opiskeli noin 6 800 henkilöä.

Hallituksen esityksessä todetun mukaisesti oppilaitosten osaamisen ja kokemuksen hyödyntäminen kotoutumiskoulutuksen toteuttamisessa huomioidaan antamalla kunnille vapaus valita kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen tuottamistapa. Tämä noudattaa jo nyt voimassa olevaa työvoimakoulutuksena järjestettävän kotoutumiskoulutuksen järjestämismallia. Kunnat voivat valita koulutuksille parhaaksi katsomansa tuottamistavan ja toteuttajat oppilaitosten ja muiden koulutuksen tarjoajien joukosta. Esimerkiksi kunnalliset ammatillisen koulutuksen oppilaitokset ja kansalaisopistot voivat jatkossakin osallistua kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen järjestämiseen kunnan omana tuotantona.

Kotoutumislain muutosesityksessä ehdotetaan säädettäväksi lukutaitokoulutuksen tavoitteista, sisällöstä, seurannasta ja järjestämisestä. Tämä vahvistaa lukutaitokoulutuksen keskeistä roolia heikosti lukevien ja kirjoittavien työnhakijana olevien kotoutuja-asiakkaiden palveluna. Lisäksi ehdotetaan, että Opetushallitus määrää jatkossa lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista, millä pyritään parantamaan koulutuksen laatua ja yhdenmukaistamaan sen toteuttamista. Valiokunta kannattaa lukutaitokoulutusta koskevia sääntelyehdotuksia. Asiantuntijalausunnossa on pidetty välttämättömänä, että lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelma on työvoimaviranomaisten käytettävissä mahdollisimman ajoissa, jotta voidaan varmistaa koulutusten hallittu ja laadukas toimeenpano.

Omaehtoiset opinnot

Ehdotuksen mukaan kotoutumislain mukaista työttömyysetuudella omaehtoisina opintoina tuettavaa aikuisten perusopetusta voidaan jatkossa tukea alle 40-vuotiaan tai perustellusta syystä tätä vanhemman kotoutuja-asiakkaan osalta. Yläikärajasta säätämisen tavoitteena on se, että

aikuisten perusopetukseen ohjautuisi jatkossa pääasiassa nuoria kotoutuja-asiakkaita, joille perusopetuksen suorittaminen ja opiskeluvalmiuksien parantaminen on työvoimapoliittisesti perusteltua toisen ja korkea-asteen opintojen suorittamisen ja tulevan työuran kannalta. Hallituksen esityksen mukaan on arvioitu, että 40-vuotiaiden tai tätä vanhempien osallistuminen muuhun kotoutumista edistävään koulutukseen, kuten lukutaitokoulutukseen tai työelämäsuuntautuneeseen kotoutumiskoulutukseen, olisi tälle kohderyhmälle aikuisten perusopetusta suorempi tie työelämään, osallisuuteen sekä suomen tai ruotsin kielitaidon saavuttamiseen.

Valiokunta toteaa, että ehdotuksella ei rajata henkilön oikeutta osallistua aikuisten perusopetukseen, vaan kyse olisi ainoastaan työttömyysetuudella tukemisesta kotoutumislain nojalla. Kotoutuja-asiakas, joka on täyttänyt 40 vuotta, voi jatkossakin opiskella aikuisten perusopetuksessa esimerkiksi opintotuella tai muulla toimeentulolla, minkä lisäksi työvoimaviranomainen voi perustellusta syystä poiketa kotoutuja-asiakkaan aikuisten perusopetuksen työttömyysetuudella tukemisen 40 vuoden yläikärajasta. Lisäksi aikuisten perusopetuksen tukeminen työttömyysetuudella omaehtoisina opintoina yli 25-vuotiaille maahanmuuttajille on edelleen mahdollista työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain nojalla, mikäli tukemisen edellytykset täyttyvät mainitun lainsäädännön nojalla.

Monissa asiantuntijalausunnoissa on esitetty huolia siitä, että kotoutujien mahdollisuudet osallistua omaehtoiseen koulutukseen kapenevat. Sivistysvaliokunta toteaa, että omaehtoisena opiskeluna voidaan laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä tukea muun muassa opintoja, joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa, jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää tai jos kyseessä on viittomakielinen kotoutumiskoulutus. Lisäksi omaehtoisia opintoja koskeva kotoutumislain 30 §:n 2 momentti mahdollistaa esimerkiksi vapaan sivistystyön kielitaitoa ja kotoutumista edistävien kurssien opiskelua omaehtoisina opintoina.

Sivistysvaliokunta pitää asiantuntijalausunnon tavoin tärkeänä sitä, että omaehtoisina opintoina voi edelleen suorittaa kattavasti opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan opintoja, kuten aikuisten perusopetusta, ammatillista koulutusta, korkeakouluopintoja sekä vapaan sivistystyön koulutusta. Työllisyysalueiden ja kuntien informaatio-ohjauksessa onkin syytä tuoda vahvasti esille sitä, että kotoutumislain 30 § mahdollistaa myös jatkossa laajasti opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan opintojen suorittamista omaehtoisina opintoina.

Rahoituksesta

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten rahoitusuudistuksen tavoitteena on, että se muodostaa jatkossa selkeän kokonaisuuden, kun rahoitus kohdentuu kuntiin yhden kanavan kautta. Nykyisin kotoutumiskoulutusta rahoitetaan kolmesta eri rahoituskanavasta eli osana kuntien työvoimapalveluiden rahoitusta, osana kunnille maksettavaa laskennallista korvausta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla toimivan vapaan sivistystyön kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen ohjaus- ja valtionosuusjärjestelmän kautta. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että kotoutumiskoulutuksen valtionrahoituksen päällekkäisyyttä puretaan.

On myös kannatettavaa, että esityksen perusteella kunnille osoitetaan kahden miljoonan euron lisärahoitus työvoimapalveluihin osana peruspalvelujen valtionosuutta kotoutumiskoulutuksen joustaviin toteutustapoihin sekä koko- tai osa-aikaisen työskentelyn mahdollistamiseksi kotoutumiskoulutuksen rinnalla vuoden 2027 alusta lukien. Samoin on tärkeää, että ruotsinkielisen kotoutumiskoulutuksen järjestämistä vahvistetaan lisärahoituksella, jolla tuetaan ruotsinkielisten kotoutumispalvelujen saatavuutta.

Vapaan sivistystyön toimijoille on tarkoitus kohdistaa siirtymäajan rahoitusta yhteensä 2,273 miljoonaa euroa per vuosi kahdeksi vuodeksi uudistuksen voimaantulosta eli vuoden 2028 loppuun. Siirtymäajaksi varatut määrärahat auttavat turvaamaan kotoutumista edistävän koulutuksen alueellista saatavuutta uudistuksen alussa. Lisäksi avustuksilla tuetaan vapaan sivistystyön toimijoiden sopeutumista uuteen järjestämismalliin. Siirtymäaikana vapaan sivistystyön keskusjärjestöt voivat tukea toimijoita luomaan yhteistyötä kuntien kanssa työvoimakoulutuksen järjestämisessä. Tämä parantaa erityisesti niiden kuntien, joiden alueella yksityisten vapaan sivistystyön oppilaitosten rooli kotoutumiskoulutuksessa ja lukutaitokoulutuksessa on ollut merkittävä, valmiuksia koulutuksen järjestämisessä.

Lopuksi

Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että kotoutumispalveluja koskevan uudistuksen vaikutuksia kotoutumiskoulutuksen ja lukutaitokoulutuksen laatuun sekä vapaan sivistystyön toimijoiden toimintamahdollisuuksiin seurataan jatkossa tarkasti.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sivistysvaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2026 vp

Helsingissä 19.5.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Tuula Haatainen sd
varapuheenjohtaja Ari Koponen ps
jäsen Sandra Bergqvist r
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Pia Hiltunen sd
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Milla Lahdenperä kok
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Nasima Razmyar sd
jäsen Sara Seppänen ps
jäsen Markku Siponen kesk
jäsen Jaana Strandman ps
jäsen Oskari Valtola kok
varajäsen Marko Kilpi kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen

Eriävä mielipide

Perustelut

Hallituksen esityksen tavoitteena on uudistaa kotoutumista koskevaa lainsäädäntöä, selkeyttää järjestelmän vastuita sekä vahvistaa kotoutumisen työelämälähtöisyyttä. Ehdotukseen sisältyy useita sinänsä hyviä tavoitteita. Näitä ovat erityisesti kotoutumiskoulutuksen rakenteiden selkeyttäminen ja pyrkimys vahvistaa koulutuksen kytkentää työllistymiseen ja työmarkkinoihin. Myönteisenä voidaan pitää myös sitä, että lukutaitokoulutuksen tavoitteita, sisältöä ja seurantaa täsmennetään lainsäädännössä sekä opetussuunnitelmaperusteita yhtenäistetään, mikä voi tietyin edellytyksin parantaa koulutuksen yhdenmukaisuutta ja laatua.

Lisäksi tavoitteet vahvistaa kielen oppimista, yhteiskuntatietoutta ja kotoutumista työelämään ovat sinänsä perusteltuja ja kotouttamispolitiikan keskeisiä elementtejä. Myös pyrkimys lisätä järjestelmän joustavuutta ja mahdollistaa erilaisten toteutustapojen käyttö koulutuksessa voidaan nähdä lähtökohtaisesti myönteisenä.

Edellä mainitut seikat jäävät kuitenkin pääosin tavoitteiden tasolle ilman, että niiden tosiasiallisia vaikutuksia pystytään arvioimaan. Tämän takia lakiesitystä ei tule hyväksyä alla mainittujen syiden vuoksi.

Koulutuksen kaventaminen työvoimapoliittiseksi toimenpiteeksi

Esityksen keskeinen ongelma on kotoutumiskoulutuksen kaventaminen lähes yksinomaan työvoimapoliittiseksi koulutukseksi. Tämä muuttaa kotoutumisen luonnetta kokonaisvaltaisesta sivistyksellisestä prosessista kapeaksi työllistämisinstrumentiksi.

Vastuu kotoutumisesta siirretään pitkälti yksilölle. Suomi on kansainvälisesti tunnustettu koulutuksen huippumaa, ja jo pelkästään väestökehityksemme vuoksi tarvitsemme maahanmuuttoa huoltovarmuuden ja työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Kielen oppiminen on avain kotoutumiseen ja työllistymiseen.

Kotoutuminen edellyttää kielen oppimista, perustaitoja, osallisuutta ja yhteiskunnallista ymmärrystä, eikä sitä voida redusoida pelkäksi työllistymisvalmiuksien kehittämiseksi. Tällainen rajaus heikentää erityisesti niiden ryhmien asemaa, jotka eivät ole työmarkkinoiden välittömässä käytössä, kuten kotivanhemmat, ikääntyvät tai vähän koulutetut maahanmuuttajat.

Vapaan sivistystyön aseman romuttaminen

Kansanopistot ja muut vapaan sivistystyön oppilaitokset vastaavat merkittävästä osasta luku- ja kirjoitustaidon koulutusta ja kotoutumiskoulutusta Suomessa. Monissa kansanopistoissa kotoutumiskoulutuksen osuus kokonaisrahoituksesta on 20—50 prosenttia, minkä vuoksi esitetyt muutokset vaikuttavat vakavasti kymmenien oppilaitosten toimintaedellytyksiin.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2026 vp
Eriävä mielipide

Esitys poistaa vapaan sivistystyön oppilaitoksilta lakisääteisen kotoutumiskoulutustehtävän ja siihen liittyvän rahoituksen. Tämä merkitsee käytännössä toimivaksi osoitetun koulutusjärjestelmän purkamista ilman, että tilalle esitetään riittävää korvaavaa mallia.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat tavoittaneet laajoja kohderyhmiä ja tarjonneet joustavia koulutuspolkuja erityisesti heikoimmassa asemassa oleville. Näiden toimijoiden syrjäyttäminen johtaa koulutustarjonnan yksipuolistumiseen ja osaamisen menettämiseen. Samalla vaarantuvat koko koulutusverkoston toimintaedellytykset ja alueellinen saavutettavuus. Vapaan sivistystyön oppilaitosten lakisääteinen kotoutumista tukeva koulutustehtävä sekä siihen liittyvä valtionosuusrahoitus tulee säilyttää oppilaitoksilla.

Rahoitusleikkaukset ja kunnille siirtyvä vastuu

Esitys sisältää merkittäviä rahoitusleikkauksia samalla, kun kunnille siirretään uusia tehtäviä. Tämä yhtälö heikentää väistämättä palvelujen laatua ja saatavuutta.

Useat asiantuntijat ovat korostaneet, että rahoitus on alimitoitettua suhteessa uusiin velvoitteisiin, mikä voi johtaa koulutusjonojen kasvuun, ryhmäkokojen suurenemiseen ja yksilöllisen tuen vähenemiseen. Tällöin uudistuksella tavoitellut säästöt voivat pitkällä aikavälillä kääntyä lisäkustannuksiksi heikentyneen kotoutumisen seurauksena.

Koulutuspolkujen katkeaminen ja yhdenvertaisuuden heikkeneminen

Esityksessä rajoitetaan kotoutujien mahdollisuuksia osallistua omaehtoiseen koulutukseen ja asetetaan muun muassa ikärajoja aikuisten perusopetukselle.

Omaehtoinen opiskelu on ollut keskeinen koulutusväylä esimerkiksi kotivanhemmille, ikääntyville ja niille, joiden kotoutumisaika on ylittynyt.

Aikuisten perusopetukseen tulee jatkossakin voida osallistua ilman ikärajoituksia, sillä perusopetuksen päättötodistus on keskeinen edellytys jatko-opintoihin hakeutumiselle ja koulutuspolkujen avaamiselle.

Muutokset kaventavat yksilöllisiä koulutuspolkuja ja heikentävät elinikäisen oppimisen periaatetta. Erityisen ongelmallista on, että osa maahanmuuttajista jää koulutusjärjestelmän ulkopuolelle ikänsä tai elämäntilanteensa vuoksi. Tämä on ristiriidassa sivistyksellisten perusoikeuksien kanssa ja lisää koulutuksellista eriarvoisuutta.

Esityksen linjaukset poikkeavat useista Suomen Agenda 2030 -toimeenpanon periaatteista, jonka keskeisiin tavoitteisiin kuuluu taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Valiokunnan lausunto SiVL 5/2026 vp
Eriävä mielipide

Laatu- ja vaikuttavuusriskit

Kilpailutuksiin perustuva malli ja koulutuksen järjestäjien vaihtuvuus uhkaavat koulutuksen laatua ja jatkuvuutta. Pitkäjänteisesti kertynyt pedagoginen osaaminen voi kadota, eikä sitä ole helppo siirtää uusiin rakenteisiin.

Lisäksi kotoutumiskoulutuksen tavoitteet — erityisesti kielitaidon saavuttaminen lyhyessä ajassa — ovat monille epärealistisia, mikä lisää keskeyttämisiä ja heikentää vaikuttavuutta.

Edellä kuvattujen ongelmien seurauksena lakiesitys johtaa:
- kotoutumiskoulutuksen laadun ja saavutettavuuden heikkenemiseen
- koulutuspaikkojen vähenemiseen ja koulutuspolkujen katkeamiseen
- heikompaan kielitaitoon ja sitä kautta heikompaan työllistymiseen
- pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisen kasvuun
- alueellisen ja väestöryhmien välisen eriarvoisuuden lisääntymiseen
- vapaan sivistystyön koulutusverkoston supistumiseen ja työpaikkojen menetyksiin.

Pitkällä aikavälillä nämä vaikutukset lisäävät julkisia menoja ja heikentävät yhteiskunnan eheyttä sekä taloudellista kestävyyttä.

Edellä esitetyin perustein hallituksen esitys ei täytä kotoutumispolitiikan keskeisiä tavoitteita eikä turvaa koulutuksellista yhdenvertaisuutta tai kotoutumisen vaikuttavuutta. Esitys heikentää toimivaksi osoitettuja rakenteita ilman uskottavaa vaihtoehtoista mallia ja sisältää merkittäviä riskejä sekä yksilöiden että yhteiskunnan kannalta.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 19.5.2026

Eeva-Johanna Eloranta sd
Tuula Haatainen sd
Pia Hiltunen sd
Mari Holopainen vihr
Hanna Kosonen kesk
Pia Lohikoski vas
Nasima Razmyar sd
Markku Siponen kesk